

Sveriges sjätte rapport till Europarådet under ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter

Förord

Förra året, 2025, markerade 25 år av arbete med minoritetspolitik i Sverige. Dessutom uppmärksammades 250 år av judiskt liv genom evenemang över hela landet samt särskilda uppdrag till ett flertal myndigheter.

Den svenska regeringen har beslutat om flera åtgärder för att förebygga och motverka rasism och hatbrott och arbetet fortsätter utifrån en ny handlingsplan. Under 2025 beslutades också en nationell strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism. Arbetet med minoritetspolitiken är en integrerad del av arbetet med att säkerställa respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.

Regeringen lanserade 2022 ett treårigt handlingsprogram för bevarande och främjande av de nationella minoritetsspråken, med flera åtgärder för att stärka språkens överlevnad. Regeringen har också gett språkcentrum för de nationella minoritetsspråken mer långsiktiga förutsättningar.

För att främja inflytande och samtycke infördes 2022 en ny lag om konsultation i frågor som rör det samiska folket. Lagen tar sin utgångspunkt i principen om fritt informerat förhandssamtycke.

År 2023 presenterades slutbetänkandet från Sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset. Regeringen har en kontinuerlig dialog med minoriteten om åtgärder för försoning och upprättelse. Under 2026 väntas slutbetänkandet från Sanningskommissionen för det samiska folket, som ska synliggöra samernas erfarenheter, sprida kunskap och föreslå åtgärder för upprättelse och försoning.

Sverige tar sina internationella åtaganden på stort allvar och regeringen välkomnar den konstruktiva dialogen med Europarådet som en del i den systematiska och kontinuerliga uppföljningen. Regeringen välkomnar även de nationella minoriteterna att bidra med fler perspektiv genom att lämna in synpunkter till Europarådet.

Parisa Liljestränd

Kulturminister

DEL I – Åtgärder för att öka medvetenheten av resultaten från den femte övervakningscykeln och ramkonventionen

1. Åtgärder för att publicera resultaten från den femte övervakningscykeln: publicering, spridning och översättning till officiella språk och minoritetsspråk när detta är lämpligt

Sveriges femte rapport och den rådgivande kommitténs rapport har publicerats på regeringens hemsida. Rapporterna finns översatta och tillgängliga på både svenska och engelska på regeringen.se. De två myndigheterna som är ansvariga för uppföljning och samordning av minoritetspolitiken, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) och Sametinget, har också ansvar för kunskapspridning via hemsidan www.minoritet.se.

2. Uppföljningsaktiviteter organiserade på nationell, regional och lokal nivå inklusive aktiviteter som organiserats tillsammans med Europarådet

I april 2024 höll Europarådet och Regeringskansliet (Kulturdepartementet) ett uppföljningsmöte för att diskutera slutsatser och bedömningar som framkommit i Europarådets femte yttrande om Sveriges tillämpning av Ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter. Syftet med mötet var att ha en dialog mellan företrädare för de nationella minoriteterna, Europarådet, Regeringskansliet och statliga myndigheter om implementeringen av Europarådets rekommendationer.

3. Information om minoritetsorganisationers och andra civilsamhällesorganisationers delaktighet i förberedelserna av den sjätte rapporten

Inom ramen för arbetet med föreliggande rapport samt Sveriges nionde rapport avseende språkstadgan genomfördes ett gemensamt samråd med de organisationer som företräder de nationella minoriteterna i Sverige och som fick statsbidrag som nationell minoritet 2025. Samrådet ägde rum i februari 2026 och utgick från de aspekter som minoritetsorganisationerna ansåg bör framkomma i rapporten. Vid samrådet gavs information om rapporteringsprocessen. Deltagare i samrådet uttryckte bland annat en avsaknad av konsekvenser för myndigheter och kommuner om lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk inte följs. Vikten av tillräcklig finansiering till både civilsamhälle och kommuner lyftes, samt att insatser och finansiering behöver vara långsiktiga. En uppmaning om att se över samrådsformer framfördes. Det uttrycktes även en oro över ökad polarisering i samhället framför allt kopplat till hot och hat, samt för vissa minoriteter även gällande naturresurser.

4. Information om åtgärder vidtagna för att främja medvetenhet om ramkonventionen

Sverige har valt att genomföra ramkonventionen i nationell rätt genom en samlad lagstiftning för både ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Av denna ordning följer att det främjande arbetet gällande medvetenheten om ramkonventionen främst tar sikte på att främja medvetenheten om de

nationella minoriteternas rättigheter. Arbetet tar även sikte på breda kunskapshöjande insatser kring de nationella minoriteterna, minoritetsspråken och minoriteternas kultur i hela samhället. De nationella minoriteternas rättigheter måste ses i ett samlat sammanhang, och därför genomförs kunskapshöjande och främjande insatser med en bred ansats.

Tillgänglig information om nationella minoriteters rättigheter

Enligt 3 § lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska kommuner och regioner informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar. Detsamma gäller statliga förvaltningsmyndigheter vars verksamhet är av betydelse för de nationella minoriteterna eller minoritetsspråken. Andelen förvaltningsmyndigheter som informerar om de nationella minoriteternas rättigheter ökar men stora brister kvarstår. Bland annat var det 2024 endast cirka hälften av kommunerna som informerade om nationella minoriteters rättigheter i förskola, grundskola och gymnasieskola. Skillnaderna är fortsatt mycket stora mellan kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområden och de som inte gör det. En vanlig informationsväg är genom webbplatser men även sociala medier och möten används som informationskanaler.

Kunskapshöjande insatser

Sametinget och MUCF ska verka för ökad kunskap om och förståelse för de nationella minoriteterna och deras rättigheter. Forum för levande historia har bland annat i uppdrag att motverka antiziganism och antisemitism. Myndigheten arbetar aktivt med informationsspridning och utställningar som rör de nationella minoriteterna. Webbplatsen www.minoritet.se är fortsatt en viktig portal för information om lagstiftning, Europarådets konventioner och de nationella minoriteterna.

En central del i arbetet med att omhänderta betänkandet från Sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset (SOU 2023:68) är att fortsatt öka kunskaperna om minoriteten och dess historiska erfarenheter.

5. Information om uppföljning av Sveriges minoritetspolitik

Den svenska minoritetspolitikens utveckling

Sedan den 1 januari 2026 är MUCF förvaltningsmyndighet för politiken för de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar samt de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romani chib. I uppgiften ingår bland annat att verka för ökad kunskap om och förståelse för de nationella minoriteterna och deras rättigheter. MUCF ska även på ett systematiskt sätt främja samverkan och erfarenhetsutbyte mellan statliga myndigheter, kommuner, regioner och andra berörda aktörer. MUCF:s uppgifter är reglerade i förordningen (2025:900) med instruktion för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor vilket innebär en långsiktig styrning av MUCF:s ansvar. Tidigare hade Länsstyrelsen i Stockholms län ansvar för att följa upp och samordna minoritetspolitiken.

Sametinget ska fortsatt följa, utvärdera och hålla regeringen informerad om utvecklingen inom minoritetspolitiken och tillämpningen av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk när det gäller samer och samiska. Sametinget ska inom sitt ansvarsområde samarbeta med MUCF i syfte att följa upp och analysera offentliga aktörers insatser i förhållande till målet för politikområdet samt verka för ökad kunskap om och förståelse för samer och deras rättigheter. I uppdraget ingår att främja samverkan och erfarenhetsutbyte mellan statliga myndigheter, kommuner och regioner samt att bistå med rådgivning och stöd till dessa aktörer. I och med att MUCF har tagit över ansvaret för uppföljning av minoritetspolitiken kommer även Sametingets instruktion att ses över. Syftet är att förtydliga Sametingets ansvar inom minoritetspolitiken. Sametinget och företrädare för samiska organisationer har konsulterats i frågan.

Riksrevisionen har granskat statens främjande av de nationella minoritetsspråken. Riksrevisionens övergripande slutsats är att statens insatser inte är tillräckliga för att nå målet om att hålla de nationella minoritetsspråken levande (Ku2025/00644). Regeringen instämmer i huvudsak i Riksrevisionens iakttagelser. Regeringen är angelägen om att arbeta långsiktigt för att hålla minoritetsspråken levande och ser allvarligt på att statens insatser inte är tillräckliga för att nå målet om att hålla de nationella minoritetsspråken levande. Regeringen har vidtagit åtgärder med anledning av rapporten. Åtgärderna omfattar framför allt ändringar i aktuella myndigheters instruktioner i syfte att stärka det långsiktiga arbetet för de nationella minoritetsspråken.

DEL II – Åtgärder som vidtagits för att implementera ramkonventionen och rekommendationer från den femte övervakningscykeln

ARTIKEL 3

3.1 Var och en som tillhör en nationell minoritet skall ha rätt att fritt välja att behandlas eller inte behandlas som sådan och ingen nackdel skall följa av detta val eller av utövandet av de rättigheter som är förbundna med detta val.

3.2 De som tillhör nationella minoriteter får utöva de rättigheter och åtnjuta de friheter som följer av de principer som anges i denna ramkonvention enskilt och i gemenskap med andra.

Tillhörigheten till en eller flera av de nationella minoriteterna avgörs baserat på självidentifikation. Det finns inte några bestämmelser i svensk lagstiftning som hindrar personer som tillhör en nationell minoritet, vare sig enskilt eller i grupp, från att åtnjuta de friheter som anges i denna ramkonvention. Se mer information under samma artikel i Sveriges femte rapportering.

Definition av nationella minoriteter

De nationella minoriteterna för vilka Sverige tillämpar ramkonventionen är oförändrade sedan den senaste rapporten. Regeringen är medveten om att det inom en minoritetsgrupp kan finnas olika benämningar för minoriteten och regeringen strävar därför efter en inkluderande hållning. Ett exempel är att regeringen vid sidan av benämningen tornedalingar även använder benämningarna kväner och lantalaiset för gruppen. Sverige har inte sett över frågan om även skogsfinnar bör erkännas som en egen minoritet. Riksförbundet Skogsfinnars Intressen i Sverige

erhåller statsbidrag i egenskap av nationell minoritetsorganisation och deltar i de samråd som regeringen anordnar.

ARTIKEL 4

4.1 Parterna åtar sig att tillförsäkra personer som tillhör en nationell minoritet rätt till likhet inför lagen och till lika skydd av lagen. I detta hänseende skall all diskriminering på grundval av tillhörighet till en nationell minoritet vara förbjuden.

4.2 Parterna åtar sig att där så är nödvändigt vidta lämpliga åtgärder för att inom alla områden av det ekonomiska, sociala, politiska och kulturella livet främja fullständig och effektiv jämlikhet mellan personer som tillhör en nationell minoritet och personer som tillhör majoritetsbefolkningen. I detta hänseende skall parterna ta vederbörlig hänsyn till de särskilda omständigheterna för de personer som tillhör nationella minoriteter.

4.3 De åtgärder som vidtas i enlighet med punkt 2 skall inte betraktas som en diskriminerande handling.

Diskriminering

Regeringen fortsätter arbeta för ett starkt skydd mot diskriminering. Skyddet mot diskriminering i offentlig verksamhet ser i dag olika ut. Det kan konstateras att dagens lagstiftning innebär att enskilda har ett svagare skydd mot diskriminering vid kontakter med vissa myndigheter jämfört med andra myndigheter. I betänkandet Ett utökat skydd mot diskriminering (SOU 2021:94) finns förslag om utökat skydd mot diskriminering när det gäller offentliga verksamheter. Förslagen i betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Hälsan bland Sveriges nationella minoriteter och urfolket samerna

Se information om det svenska hälso- och sjukvårdssystemet under motsvarande artikel i Sveriges femte rapport.

Folkhälsomyndigheten slutredovisade 2024 sitt uppdrag att genomföra insatser för att stärka och utveckla kunskapen om hälsosituationen bland de nationella minoriteterna. Uppdraget genomfördes i samverkan med de nationella minoriteterna och myndigheten har föreslagit ett antal metodförslag för uppföljning av hälsosituationen för respektive minoritet. Samtliga förslag tar upp vikten av att använda den ordinarie nationella folkhälsoenkäten (Hälsa på lika villkor, HLV) men innebär att denna kompletteras med fördjupade intervjuer eller fokusgrupper med aktuell nationell minoritet för att ge varje nationell minoritet och urfolket samer reellt inflytande. Folkhälsomyndighetens förslag bereds inom Regeringskansliet.

De senaste åren har Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten även haft i uppdrag att tillsammans utveckla samarbetet myndigheterna emellan. Myndighetsgemensamma samråd genomförs årligen med respektive nationell minoritet. Varje år har också konferenser med tema Hälsa, vård och omsorg för nationella minoriteter och urfolket samer organiserats för bland annat kommuner, länsstyrelser, regioner, nationella minoriteters organisationer och Sametinget.

Regeringen beviljade år 2024 Region Västerbotten 1,65 miljoner kronor för att, genom Kunskapsnätverket för samisk hälsa, utveckla en kulturanpassad hälso- och sjukvård som bidrar till en god hälsa och en vård på lika villkor för det samiska folket i Sverige. År 2025 beviljades 2,4 miljoner kronor och för 2026 beviljades 2,2 miljoner kronor.

Arbetet med strategin för romsk inkludering har fortsatt

Sveriges tjugoåriga strategi för romsk inkludering (skr. 2011/12:56) antogs 2012 med det övergripande målet att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som är icke-rom. Strategin ska genomföras i samverkan med romer på lokal, regional och nationell nivå, där bland annat Regeringskansliets romska referensgrupp har inrättats för detta syfte. Regeringen förordnade en ny referensgrupp i juni 2025. MUCF har i uppdrag att samordna och följa upp strategin.

Flera myndigheter har haft uppdrag inom ramen för romsk inkludering, exempelvis MUCF och Forum för levande historia. Statens skolverk och Socialstyrelsen har under åren 2022–2024 haft i uppdrag att ta fram och tillgängliggöra en utbildning för brobyggare med romsk språk- och kulturkompetens verksamma i skolan. Se information om detta under artikel 12.

Även Arbetsförmedlingen har haft uppdrag inom ramen för strategin för romsk inkludering, både under 2020–2023 samt under 2024. Arbetsförmedlingen har bland annat utvecklat ett uppföljningssystem som kan bidra till att myndighetens arbete med romsk inkludering kan följas upp samt stärkt samverkan mellan myndigheter och kommuner. I mars 2026 beslutade regeringen om ett nytt uppdrag till Arbetsförmedlingen för att stärka arbetet med romsk inkludering under 2026–2028.

Regeringens strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism

I maj 2025 beslutade regeringen om en nationell strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism under perioden 2025–2034. Målsättningen är att lägga grunden för ett mer målinriktat och samordnat arbete och för att skapa bättre förutsättningar för judiskt liv i Sverige. Strategin utgår från tre fokusområden: Kunskap, utbildning och forskning om judiskt liv, Svensk-judiskt kulturarv och judisk kultur samt Trygghet och öppenhet – arbetet mot antisemitism. Vid framtagandet av strategin genomfördes två samråd med judiska organisationer och organisationer som verkar mot antisemitism och för hågkomst av Förintelsen. Genomförandet av strategin ska ske i nära dialog och samverkan med den judiska minoriteten.

I november 2025 tillsatte regeringen en nationell samordnare för strategin. Syftet med uppdraget är att strategin ska få genomslag och leda till varaktiga förändringar i samhället. Den nationella samordnaren ska även följa upp strategins genomförande och måluppfyllelse.

Datinsamling och statistik om de nationella minoriteternas livssituation är förknippad med svårigheter

Se information under motsvarande artikel i Sveriges femte rapport.

ARTIKEL 5

5.1 Parterna åtar sig att främja de förutsättningar som är nödvändiga för att personer som tillhör nationella minoriteter skall kunna bibehålla och utveckla sin kultur och bevara de väsentliga beståndsdelarna av sin identitet, nämligen religion, språk, traditioner och kulturarv.

5.2 Utan att inverka på de åtgärder som vidtas i enlighet med sin allmänna integrationspolitik skall parterna avhålla sig från åtgärder eller metoder som syftar till assimilering av personer som tillhör nationella minoriteter mot dessa personers vilja och skall skydda dem mot alla åtgärder som syftar till sådan assimilering.

Rekommendation för omedelbar åtgärd: Den rådgivande kommittén uppmanar myndigheter på alla nivåer att förbättra samrådsförfarandenas effektivitet genom att se till att de genomförs vid rätt tidpunkt och är inkluderande och meningsfulla samt att säkerställa att personer som hör till det samiska folket och andra nationella minoriteter systematiskt konsulteras och ges möjlighet att delta på ett ändamålsenligt sätt i beslutsprocesser som rör politiska frågor och lagstiftningsfrågor av relevans för minoritetsrättigheter.

Rekommendation för omedelbar åtgärd: Den rådgivande kommittén uppmanar myndigheterna att främja interkulturell dialog och ömsesidig respekt mellan den övriga befolkningen och personer som hör till olika nationella minoriteter genom att vidta konkreta åtgärder för att främja kunskapen om nationella minoriteter, minoriteters rättigheter och nationella minoriteters behov samt genom att välja mer inkluderande och transparenta tillvägagångssätt i frågor som påverkar personer som hör till fler än en nationell minoritet.

Rekommendation för omedelbar åtgärd: Den rådgivande kommittén uppmanar myndigheterna att i nära samråd med det samiska urfolket säkerställa att beslut på kommunal, regional och nationell nivå rörande användning av mark som traditionellt har använts av samer inte negativt påverkar möjligheten för samerna att vidmakthålla och utveckla sin kultur, sina språk och sin identitet. Myndigheterna bör säkerställa att regionala och statliga myndigheter, innan de fattar beslut om exploatering på mark som traditionellt har använts av samer, till fullo tillämpar lagen om konsultation med det samiska folket samt samrådsbestämmelserna i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Rekommendation från Europarådet: Den rådgivande kommittén uppmanar myndigheter på alla nivåer att i högre grad erkänna och respektera den mångfald som finns inom och mellan nationella minoriteter genom att – i nära samråd med ett spektrum av personer som hör till varje nationell minoritet – anpassa relevant lagstiftning, relevant politik och relevanta initiativ så att utfallet avspeglar deras faktiska behov och inriktas mot deras specifika svårigheter.

Rekommendation från Europarådet: Den rådgivande kommittén uppmanar myndigheterna att öka medvetenheten bland barn- och andra sociala välfärdstjänsters personal om nationella minoriteters rättigheter och kulturella särdrag samt säkerställa att nationella minoriteters familjeband och kulturella identiteter vidmakthålls inom ramen för barn- och andra sociala välfärdstjänsters arbete.

För information om insatser för ökade kunskaper om de nationella minoriteternas rättigheter, se *Information om uppföljning av Sveriges minoritetspolitik*. Se information om äldreomsorg på nationella minoritetsspråk under artikel 10.

Samråd

Minoriteternas delaktighet och inflytande är en central del i Sveriges minoritetspolitik. Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor. Regeringen håller årligen enskilda samråd med samtliga minoriteter. Därutöver hålls vid behov samråd i specifika frågor.

Samiskt inflytande och delaktighet

Se information som framgår av regeringsformen samt om samers urfolksstatus under motsvarande artikel i Sveriges femte rapportering.

Lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket (hädanefter konsultationslagen) trädde i kraft i mars 2022. Enligt konsultationslagen är regeringen, statliga förvaltningsmyndigheter, kommuner och regioner skyldiga att konsultera Sametinget och i vissa fall samebyar och samiska organisationer i frågor som kan få särskild betydelse för det samiska folket. Lagen innehåller också en initiativrätt för samiska företrädare som innebär att de har rätt att begära konsultation i ärenden som de bedömer kan få särskild betydelse för det samiska folket. Den svenska regeringen anser att genomförandet av samråd enligt konsultationslagen utgör en specifik form av samråd som tar sin utgångspunkt i principen om fritt informerat förhandssamtycke (FPIC).

Antalet förfrågningar till Sametinget om konsultation har ökat gradvis sedan konsultationslagen infördes. Sametinget mottog 325 förfrågningar 2024, vilket kan jämföras med 110 förfrågningar 2022. Från och med 2025 har Sametinget fått ett permanent årligt anslag på 5 miljoner kronor för att effektivt kunna delta i konsultationer. Det finns inga specifika öronmärkta medel avsatta för samiska organisationer och samebyar för att finansiera deras deltagande i konsultationer.

Enligt konsultationslagen gäller samrådsskyldighet i andra lagar, till exempel samrådsbestämmelserna i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk, oberoende av lagen. Det slås dock fast i lagen att andra liknande samrådsförfaranden så långt möjligt ska samordnas med konsultationer.

Utöver samråd enligt konsultationslagen och enligt bestämmelserna i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk finns det, inom ramen för svensk lagstiftning, ett antal andra möjligheter för samiska företrädare att komma till tals i beslutsprocesser. Enligt miljöbalken, minerallagen (1991:45), skogsvårdslagen (1979:429) och plan- och bygglagen (2010:900) ska samråd ske med berörda samebyar innan beslut fattas. När det gäller verksamheter som kan antas ha en betydande miljöpåverkan, finns det dessutom krav på miljöbedömningar, i linje med Europeiska unionens krav i direktiven om strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbedömning (2001/42/EG och 2011/92/EU). Sådana bedömningar inkluderar samråd med berörda medborgare och intressenter, såsom samebyar. Utöver deltagande i samrådsprocesser så har samebyarna partsbehörighet i ärenden som utmynnar i beslut som berör dem. Samebyarna har därför rätt att ta del av allt material i ärenden och ska beredas tillfälle att yttra sig över detta innan beslut fattas. Ett exempel är tillståndsprocessen för gruvverksamhet som säkerställer att alla berörda parter ska få tillfälle att lämna synpunkter på ansökningar om

tillstånd att bedriva gruvverksamhet. Se information om minerallagen under artikel 5 i Sveriges femte rapportering.

Den parlamentariskt sammansatta kommitté som hade i uppdrag att lämna ett förslag till en ny renskötsellag som skulle ersätta den nuvarande rennäringslagen (1971:437) överlämnade ett delbetänkande i augusti 2023. Mot bakgrund av remissutfallet beslutade regeringen att kommitténs arbete skulle upphöra och avvecklade kommitténs verksamhet per den 1 januari 2025. Arbetet med att tillsätta en ny utredning av rennäringslagstiftningen pågår i Regeringskansliet. I enlighet med konsultationslagen kommer konsultation med samiska företrädare att ske inför tillsättandet av en sådan utredning.

Allmänhetens kännedom och attityd till bevarande av nationella minoriteters språk och kultur

Institutet för språk och folkminnen (Isof), Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget har undersökt allmänhetens kännedom om och attityder till de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken återkommande sedan 2010. Resultatet av 2025 års undersökning visar att allmänhetens kännedom om de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken fortsatt har ökat jämfört med tidigare mätningar, men att ökningen är relativt svag när den betraktas över en längre period. När det gäller allmänhetens attityder till bevarandet av de nationella minoriteternas språk och kulturer visar undersökningen en tydlig nedgång från tidigare 83 procent till 72 procent som anser att bevarandet av de nationella minoriteternas språk och kulturer är mycket eller ganska viktigt.

Forum för levande historia har på regeringens uppdrag tagit fram en rapport som beskriver intolerans hos svenska skolelever, huvudsakligen baserat på deras attityder till ett antal grupper i det svenska samhället, däribland judar, romer och samer. Rapportens övergripande resultat visar att en tydlig majoritet av svenska skolelever uppvisar positiva attityder till dessa grupper. Samtidigt bryts den utveckling mot alltmer positiva attityder som tidigare har präglat Forum för levande historias elevundersökningar. Beträffande svenska elevers attityder mot judar minskade andelen positiva attityder jämfört med 2013 års undersökning. Även hållningar som speglar klassiska antisemitiska attityder har ökat. Angående den romska minoriteten går det att urskilja en marginell positiv utveckling gällande toleransen hos svenska skolelever, men romer är den minoritetsgrupp som elever i tidigare undersökning hade störst negativa associationer till. Samer är den grupp som elever uppvisar högst tolerans mot. Sammanlagt uttryckte 88 procent av de tillfrågade eleverna inga negativa uppfattningar om samer.

Sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaisets slutbetänkande

I november 2023 överlämnade Sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset sitt slutbetänkande Som om vi aldrig funnits – exkludering och assimilering av tornedalingar, kväner och lantalaiset till regeringen. I slutbetänkandet framgår att assimileringsspolitiken bland annat har inneburit att minoritetens språk, kultur och identitet nedvärderats, skambelagts och osynliggjorts vilket fått till följd att meänkieli minskat i användning

och inte förts vidare till nästa generation annat än i begränsad utsträckning. Kulturdepartementet har löpande dialogmöten med företrädare för minoriteten som en del i försoningsarbetet och har vidtagit åtgärder. Regeringen har bland annat fördelat medel till minoritetsorganisationer och Forum för levande historia har tagit fram en populärversion av slutbetänkandet (Ku2024/00888). Den 11 oktober 2025 deltog kulturminister Parisa Liljestrand vid samlingen Askel sovinthoon – steg för försoning, som Svenska kyrkan och Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset anordnade i Karungi. Vid samlingen förmedlade statsrådet att regeringen erkänner ansvar för att de kränkningar som statens assimileringpolitik innebar för enskilda tornedalingar, kväner och lantalaiset har fått negativa konsekvenser för minoriteten, och att dessa konsekvenser lever vidare än i dag.

Sanningskommissionen för det samiska folket

Regeringen beslutade den 3 november 2021 att en kommitté i form av en sanningskommission ska kartlägga och granska den politik som förts gentemot samerna i ett historiskt perspektiv och dess konsekvenser för det samiska folket. Uppdraget skulle enligt de ursprungliga direktiven slutredovisas senast den 1 december 2025. Den 11 september 2025 beslutade regeringen att Sanningskommissionen för det samiska folket får förlängd utredningstid och nu ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 1 oktober 2026. Kommissionen ska synliggöra och sprida kunskap om samernas erfarenheter och kommissionens slutsatser samt lämna förslag på åtgärder som bidrar till upprättelse och främjar försoning. Den 4 mars 2026 lämnade kommissionen ett delbetänkande i form av en forskningsantologi (Marken, vattnet, tankarna – konsekvenser för samer av svensk politik, SOU 2026:15).

Åtgärder inom ramen för regeringens strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism

Inom ramen för regeringens strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism, som beskrivs närmare under Artikel 4, genomför regeringen flera åtgärder som syftar till att stärka den judiska minoritetens språk och kultur samt öka kunskaperna om judiskt liv, bland annat genom uppdrag till Riksarkivet och Statens kulturråd samt medel till Judiska museet, Judiska centralrådet och Folkbildningsrådet. Åtgärderna avser exempelvis kunskapshöjande insatser kring judiskt liv, judiska språk och svensk-judiskt kulturarv.

År 2025 markerade 250 år av etablerat judiskt liv i Sverige. Jubileet var ett tillfälle att uppmärksamma den judiska minoriteten, den judiska kulturen och det judiska kulturarvet i hela landet. Därför gav regeringen särskilda uppdrag till följande myndigheter att bidra till att uppmärksamma 250-årsjubileet: Forum för levande historia, Isof, Kungliga biblioteket, Myndigheten för stöd till trossamfund, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Svenska institutet, Statens kulturråd och Statens skolverk.

Insatser för nationella minoriteters kultur

Statens stöd till regional kultur fördelas genom den så kallade kultursamverkansmodellen. Se information om denna i motsvarande artikel i Sveriges femte rapportering.

Under 2025 har Statens kulturråd genomfört strukturerade samråd med de nationella minoriteterna och Sametinget för att öka inflytande och delaktighet i frågor som berör dem. Samråden har fokuserat på finansiering, självbestämmande och ungas perspektiv. Under hösten 2024 genomförde Statens kulturråd ett rundabordssamtal med regionerna, som handlade om nätverksarbete och andra insatser för regionernas arbete med nationella minoriteters och urfolket samernas kultur.

Statens kulturråd genomför även årliga samråd med Sametinget på tjänstemannanivå, samt nätverksträffar tillsammans med regionerna. Den nationella nätverksträffen 2024 arrangerades i samband med rundabordssamtal med regionernas kulturchefer, där försoningen efter sanningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset var i fokus.

Som värd för myndighetsnätverket för romsk inkludering har Statens kulturråd under våren 2025 lyft unga romers möjligheter till delaktighet och kulturskapande.

Merparten av det statliga stödet till filmområdet fördelas av Stiftelsen Svenska Filminstitutet. Filminstitutet fördelar stöd enligt förordningen (2016:989) om statsbidrag till film. Av förordningen framgår bland annat att statsbidrag får lämnas för att öka tillgängligheten till film på de nationella minoritetsspråken. I riktlinjerna för det statliga bidraget till Filminstitutet 2026 har institutet därtill i uppgift att särskilt redovisa arbetet med att främja tillgången till film på de nationella minoritetsspråken.

Stiftelsen Finlands kulturinstitut i Sverige har för 2026 tilldelats ett statligt bidrag på 2 miljoner kronor för verksamhet som syftar till att främja samarbetet mellan Sverige och Finland samt främja och förmedla finskspråkig och sverigefinsk kultur i Sverige.

Sametinget fördelar årligen medel till samiska kulturverksamheter. Syftet med bidragen är att bidra till utvecklingen av ett rikt och varierat samiskt konst- och kulturliv, att synliggöra och stärka en levande samisk kultur i det offentliga rummet samt att lägga grunden för en stabil infrastruktur för det samiska civilsamhället. År 2025 fördelade Sametinget 21,7 miljoner kronor i projekt- och verksamhetsbidrag till samiska kulturverksamheter.

Litteratur, bibliotek och läsfrämjande insatser bidrar till revitalisering av minoritetsspråken

Under 2022–2024 hade Statens kulturråd i uppdrag att arbeta med litteratur- och läsfrämjande åtgärder för de nationella minoritetsspråken. Under 2024 hade Statens kulturråd en särskild utlysning för läs- och litteraturfrämjande och fördelade medel till ett fåtal projekt, för att ytterligare stärka arbetet för de minoriteter som inte tidigare fått ta del av lika många insatser. Flera insatser under året har genomförts för att främja språken. Statens kulturråd redovisade i början av 2025 en rapport som samlar kunskap om språkbevarande insatser. Statens kulturråd har inför 2026 bjudit in andra myndigheter till ett rundabordssamtal för att utveckla strukturer för ett långsiktigt arbete med läs- och litteraturfrämjande på minoritetsspråk.

Kungliga biblioteket hade 2020–2024 i uppdrag att genomföra en satsning på de nationella minoriteternas bibliotek som resursbibliotek för respektive språkgrupp och för landets kommuner (Ku2020/02691). Av slutredovisningen framgick att resursbiblioteken har en fungerande verksamhet som bedöms ha kapacitet att producera mer stödmaterial och ta hand om fler förfrågningar. Regeringen avsätter 10 miljoner årligen via Kungliga biblioteket för en långsiktig finansiering av de nationella minoriteternas bibliotek som resursbibliotek.

Nationella minoriteters traditioner i det immateriella kulturarvet

Regeringen har beslutat att nominera håvfiske i Torneälven till Unescos representativa lista över mänsklighetens immateriella kulturarv. Håvfiske i Torneälven är ett kulturarv som har en stark förankring bland utövare och binder samman människor i en kulturell och språklig gemenskap. Se mer information om immateriellt kulturarv under samma artikel i Sveriges femte rapportering.

ARTIKEL 6

6.1 Parterna skall uppmuntra en anda av tolerans och mellankulturell dialog och vidta effektiva åtgärder för att främja ömsesidig respekt och förståelse samt samarbete mellan alla personer som bor inom deras territorium, oavsett dessa personers etniska, kulturella, språkliga eller religiösa identitet, särskilt på utbildnings- och kulturområdet samt inom massmedia.

6.2 Parterna åtar sig att vidta lämpliga åtgärder för att skydda personer som kan utsättas för hot om eller utförande av diskriminerande handlingar, fientlighet eller våld till följd av deras etniska, kulturella, språkliga eller religiösa identitet.

Rekommendation för omedelbar åtgärd: Den rådgivande kommittén uppmanar myndigheterna att öka sina ansträngningar för att förebygga och bekämpa rasism, hatbrott och hatretorik, bland annat i sociala medier, i synnerhet mot den judiska, den romska och den samiska minoriteten. För detta ändamål bör myndigheterna vidta lämpliga åtgärder inriktade på hela befolkningen, exempelvis informationskampanjer för att höja kunskap och medvetenhet och utvärdera dessa åtgärder i nära samråd med företrädare för minoriteterna. De bör också dokumentera, utreda och beivra alla fall av sådana brott och samla in uppdelade (disaggregerade) data.

Ett stort antal åtgärder har genomförts för att förebygga och motverka rasism och hatbrott som riktas mot bland annat judar, romer och samer. Som ett komplement till den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott beslutade regeringen i juni 2022 om särskilda åtgärdsprogram mot afrofofi, antisemitism, antiziganism, islamofobi respektive rasism mot samer. Åtgärdsprogrammen syftade till att under åren 2022–2024 synliggöra och med olika åtgärder motverka dessa former av rasism. Bland annat har MUCF genomfört insatser för att förebygga och motverka rasism mot romer respektive samer och Forum för levande historia har genomfört kunskaphöjande insatser för att motverka antisemitism bland barn och unga. Insatserna i åtgärdsprogrammen har lett till ökad kunskap om specifika former av rasism och hatbrott, förbättrade stödmaterial och utbildningsverktyg samt ett stärkt samarbete mellan berörda aktörer.

Regeringens arbete mot rasism fortsätter utifrån den nya handlingsplan mot rasism och hatbrott som regeringen beslutade i december 2024. Det övergripande målet är ett samhälle fritt från rasism. Arbetet utgår från konkreta delmål kopplade till fyra fokusområden mot vilket arbetet ska följas upp: Skola, Rättsväsende, Arbetsliv samt Valfärd och offentliga verksamheter. Handlingsplanen syftar också till att synliggöra och med olika åtgärder motverka följande specifika former av rasism: antimuslimsk rasism, antisemitism, antisvart rasism, antiziganism och rasism mot samer. Ett tjugotal myndigheter involveras i genomförandet av handlingsplanen. Forum för levande historia ansvarar för samordning och uppföljning av handlingsplanen. Myndigheten ska bland annat ta fram ett uppföljningssystem för att analysera och redovisa resultatet av arbetet i förhållande till handlingsplanens mål och delmål.

Flera myndigheter har fått i uppdrag att genomföra insatser för att öka kunskapen om bland annat antisemitism, antiziganism och rasism mot samer. Forum för levande historia ska erbjuda fortbildning och kunskapshöjande insatser om olika former av rasism i historien och i dag till skolans personal och andra relevanta yrkesgrupper inom offentlig verksamhet.

Länsstyrelserna ska inom ramen för ett uppdrag att stödja kommuner och regioner i arbetet med mänskliga rättigheter inkludera arbete mot olika former av rasism, däribland antisemitism.

Regeringen genomför så kallade sakråd om rasism, inklusive antisemitism, antiziganism och rasism mot samer. Frågor om rasism uppmärksammas även i dialoger inom politiken för de nationella minoriteterna. Företrädare för den judiska, romska och samiska minoriteten involveras också på olika sätt i myndigheternas arbete på området.

Arbetet mot antisemitism och för judisk säkerhet

Arbetet mot antisemitism är prioriterat av regeringen. Antisemitismen har tilltagit de senaste åren, särskilt i digitala miljöer, men även mer öppet i det offentliga rummet. Många svenska judar beskriver idag en kraftigt ökad antisemitism efter Hamas terrorattack den 7 oktober 2023.

Flera åtgärder har beslutats inom ramen för strategin för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism för att judar i Sverige ska kunna leva öppet, tryggt och säkert (för mer information, se artikel 4). Bland annat har Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) fått i uppdrag att kontinuerligt ta fram och redovisa ny kunskap om förekomsten av antisemitism i digitala miljöer och skapa förutsättningar för fortlöpande spridning av kunskap om antisemitism i digitala miljöer till aktörer inom bland annat rättsväsendet, till exempel i form av nätverk och liknande insatser. Vidare har Forum för levande historia fått i uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser mot antisemitism för att öka lärares och annan inom utbildningsväsendet relevant personals förmåga att förebygga, hantera och motverka antisemitism.

För att judar ska kunna känna sig trygga och kunna vara öppna med sin identitet utan att utsättas för hat, hot och våld genomförs insatser för ökad säkerhet för enskilda och för judiska institutioner. Strategin för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism inkluderar åtgärder för att öka kunskapen om antisemitism, även inom digitala miljöer, hos berörda aktörer inom rättsväsendet för att bland annat utveckla förmågan att identifiera och utreda hatbrottsmotiv.

Arbetet inom ramen för strategin ska även inkludera att säkerställa skydd och stöd till judar, judiska institutioner och organisationer, bland annat genom att utveckla lägesbilder, beredskap och verktyg för snabb informationsdelning mellan nationella myndigheter och kommuner.

Organisationer och trossamfund, däribland judiska, kan ansöka om statsbidrag för att höja säkerheten i de lokaler där de bedriver verksamheter. Från och med 2024 har statsbidraget för detta ändamål mer än fördubblats. Förutom dessa medel har regeringen beslutat att från och med 2025 öronmärka ytterligare 10 miljoner kronor till den judiska minoriteten. Därutöver har förändringar gjorts i förordningen (2018:1533) om statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder till organisationer inom det civila samhället i syfte att göra bidraget mer känt och att de som är i störst behov av bidraget ska prioriteras.

Regeringens arbetsgrupp Samling för judiskt liv inrättades i januari 2023 med uppgift att samverka och föra dialog om förebyggande åtgärder och insatser som stärker förutsättningarna för judiskt liv och som förebygger och motverkar antisemitism i Sverige. I arbetsgruppen ingår statssekreterare från flera departement, representanter från judiska civilsamhällesorganisationer, relevanta myndigheter och organisationer samt andra experter. Arbetsgruppen leds av statsministerns statssekreterare.

Arbetet för att bekämpa hatbrott fortsätter

Den 1 juli 2024 förstärktes det straffrättsliga skyddet mot hatpropaganda på rasistiska grunder genom lagändringar som förtydligar och utvidgar bestämmelsen om hets mot folkgrupp i brottsbalken. Ändringarna innebär bland annat att enskilda personer som utsätts för hets mot folkgrupp kan få målsägandestatus och rätt till skadestånd. Vidare har bestämmelsen förtydligats på så sätt att det uttryckligen framgår att förnekelse av Förintelsen och vissa andra internationella brott är kriminaliserade. Därtill framgår det numera tydligt av lagtexten att bestämmelsen även omfattar uppmaningar till våld. Motsvarande lagändringar föreslås träda i kraft i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen den 1 januari 2027.

Polismyndigheten är av central betydelse för att fler hatbrott ska kunna rapporteras och lösas. Förmågan att initialt identifiera ett brott som ett hatbrott är särskilt viktig. Polismyndigheten har skapat bättre förutsättningar för tidig identifiering av hatbrott och för att genomföra mer juridiskt säkra bedömningar.

Polismyndighetens demokrati- och hatbrottsgrupper i storstadsregionerna och inom Polismyndighetens interna nätverk för hatbrott fortsätter att utvecklas. Nätverket av demokrati- och hatbrottsgrupper ger utbildning och stöd till andra polisregioner. Ett mål som myndigheten har formulerat för sitt arbete är att alla hatbrott ska utredas av en särskild resurs med djupgående kunskap inom området. Polismyndigheten har också fattat beslut om att etablera regionala cyberbrottscentra i polisens sju regioner.

Polismyndigheten genomför ett flertal kunskapshöjande aktiviteter både enskilt och tillsammans med andra aktörer och har integrerat demokrati- och hatbrott i befintliga utbildningar. Resultatet

är ökad kunskap inom området, vilket bidrar till ökade möjligheter att identifiera, förebygga och utreda dessa brott.

Mot bakgrund av den rättsliga utvecklingen på EU-nivå genom EU:s Digital Service Act (DSA) och EU:s förordning om terroristinnehåll online (TCO-förordningen) har myndigheter fått nya verktyg att motverka spridningen av olagligt innehåll online. Polismyndigheten har inrättat en så kallad Internet Referall Unit för att motverka spridningen av terrorismrelaterat och annat olagligt material på digitala plattformar. Polismyndigheten samarbetar också med flera onlineplattformar och bidrar med kunskap om olagligt innehåll för att möjliggöra för tjänsteleverantörer att utveckla egna åtgärder. I Sverige utövas tillsynen av DSA av Post- och telestyrelsen, Konsumentverket och Mediemyndigheten. Genom DSA har onlineplattformar fått en större skyldighet att hantera olagligt innehåll online och de är också skyldiga att rapportera misstankar om brott som innebär hot mot liv eller säkerhet för en eller flera personer till en brottsbekämpande myndighet, i Sveriges fall Polismyndigheten.

FOI har sedan 2022 ett permanent uppdrag att kartlägga och analysera rasism och våldsbejakande extremism i digitala miljöer.

Åklagarmyndigheten är en av de myndigheter som är involverade i genomförandet av handlingsplanen mot rasism och hatbrott. På Åklagarmyndigheten finns särskilt utsedda åklagare som hanterar hatbrottsärenden. Myndigheten har även en särskilt utsedd ämnesspecialist inom hatbrott som arbetar nära den ämnesansvariga åklagaren för att höja kunskapsnivån bland de operativa åklagarna. Detta görs bland annat genom regelbunden uppdatering av den rättsliga vägledningen på området, och genom att skapa förutsättningar för utbyte av erfarenheter och information dessa åklagare emellan, till exempel genom nätverk och årliga konferenser. Åklagarmyndigheten utvecklar nu inom ramen för handlingsplanen mot rasism och hatbrott strukturen för arbetet och förbättrar möjligheterna för dessa åklagare att träffas digitalt för att diskutera uppkomna frågor och sprida relevant information vidare i organisationen.

Brottsoffermyndigheten fick i regleringsbrevet för 2024 i uppdrag att ta fram och sprida information till de som riskerar att utsättas eller har utsatts för hatbrott. Materialet skulle riktas till både utsatta personer och yrkesverksamma inom myndigheter och civilsamhälle som möter utsatta personer. Arbetet skulle bygga vidare på ett tidigare uppdrag om islamofobiska hatbrott men nu omfatta hatbrott oavsett motiv om det syftar till att kränka brottsoffrets identitet. Utgångspunkten för arbetet skulle vara att få fler att polisanmäla händelser som kan vara hatbrott. Uppdraget slutredovisades den 1 mars 2026.

Utvecklingen av anmälda hatbrott

Brottsförebyggande rådet (Brå) publicerar vartannat år statistik över identifierade anmälningar om hatbrott. Statistiken över anmälda hatbrott kan ge en indikation på hur hatbrott uppmärksammas i polisanmälningar och information om de anmälda händelserna, men säger mycket lite om förekomsten av hatbrott i samhället, eftersom många brottsliga händelser inte anmäls.

Bland samtliga hatbrottsmotiv som identifierades 2024 var 8 procent antisemitiska. Det är en ökning från 4 procent under 2022. Antalet anmälda antisemitiska hatbrott ökade från 111 brott under 2022 till 217 brott under 2024. Brå har haft i uppdrag att ta fram ny kunskap om den judiska minoritetens utsatthet för hatbrott i Sverige. Av redovisningen framkom att det anmäldes 110 hatbrott med antisemitiska motiv under perioden 7 oktober till 31 december 2023, vilket var närmare fem gånger fler jämfört med samma period föregående år. I ungefär 20 procent av anmälningarna hösten 2023 framgår någon form av hänvisning till Hamas attack den 7 oktober 2023 eller det efterföljande våldet i Gaza. Av redovisningen framkom också att representanter för judiska församlingar och organisationer upplever att uttryck för hat och annan antisemitism har eskalerat efter Hamas terrorattack den 7 oktober 2023. Offentliga, synligt judiska personer samt barn och unga upplevs vara särskilt utsatta.

Regeringen har vidare gett Brå i uppdrag att studera rättsväsendets hantering av antisemitiska hatbrott från anmälan till dom. Brå ska bland annat identifiera svårigheter och framgångsfaktorer i utrednings- och lagföringsarbetet, och ge förslag på hur rättsväsendets hantering av antisemitiska och andra hatbrott skulle kunna förbättras. Uppdraget ska redovisas i april 2027.

Under 2024 identifierades 31 anmälningar om brott med antiziganistiska motiv. Under 2022 anmäldes 33 brott. De antiziganistiska hatbrottsmotiven utgjorde 1 procent av samtliga anmälda hatbrott under 2024. På uppdrag av regeringen har Brå under 2026 redovisat en studie om antiziganistiska hatbrott. I rapporten framkommer bl.a. att verbala kränkningar i form av olaga hot, förtal, förolämpning eller ofredande förekommer i ungefär hälften av de studerade polisanmälningarna om antiziganistiska hatbrott.

Antalet anmälningar om antisemitiska hatbrottsmotiv uppgick till 7 under 2024. Det var en minskning från de 15 hatbrott som anmäldes under 2022. De antisemitiska hatbrotten utgjorde 0,2 procent av samtliga anmälda hatbrott 2024.

Statistiken innehåller också uppgifter om personupplärade brott, det vill säga brott för vilka minst en person har lagförts genom beslut om åtal, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse. Andelen upplärade anmälda hatbrott är generellt sett låg. Den låga personupplärningen är inte unik för brott med hatmotiv även om hatbrott generellt är svårutredda och kräver särskild kompetens. De brottstyper som främst förekommer, exempelvis ofredande, ärekränkning och skadegörelse, har generellt sett en låg personupplärning.

ARTIKEL 7

Parterna skall säkerställa respekt för rätten för den som tillhör en nationell minoritet till frihet att delta i fredliga sammankomster, till föreningsfrihet, yttrandefrihet, tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet.
--

Utvecklingen i Sverige föranleder ingen ytterligare redovisning under denna artikel. Under artikel 5 redovisas insatser kring samråd och stöd för organisationer som representerar de nationella minoriteterna. Se även information under artikel 6.

ARTIKEL 8

Parterna åtar sig att erkänna att den som tillhör en nationell minoritet har rätt att utöva sin religion eller tro och att upprätta religiösa institutioner, organisationer och sammanslutningar.

Utvecklingen i Sverige föranleder ingen ytterligare redovisning under denna artikel. För ytterligare information hänvisas till motsvarande artikel i Sveriges femte rapportering.

ARTIKEL 9

9.1 Parterna åtar sig att erkänna att rätten till yttrandefrihet för den som tillhör en nationell minoritet innefattar åsiktsfrihet och frihet att ta emot och sprida uppgifter och tankar på minoritetsspråket utan ingripande av offentliga myndigheter och oberoende av territoriella gränser. Parterna skall inom ramen för sina rättssystem säkerställa att personer som tillhör en nationell minoritet inte utsätts för diskriminering när det gäller deras tillträde till massmedia.

9.2 Bestämmelserna i punkt 1 skall inte hindra parterna från att utan diskriminering och på grundval av objektiva kriterier kräva tillstånd för radio-, televisions- eller biografföretag.

9.3 Parterna skall inte hindra dem som tillhör nationella minoriteter från att framställa och använda tryckta media. Inom den rättsliga ramen för radio- och televisionssändningar skall de, så långt möjligt och med beaktande av bestämmelserna i punkt 1, säkerställa att de som tillhör nationella minoriteter medges möjlighet att framställa och använda sina egna media.

9.4 Parterna skall inom ramen för sina rättssystem vidta lämpliga åtgärder för att underlätta tillträde till massmedia för personer som tillhör nationella minoriteter och i syfte att främja tolerans och tillåta kulturell mångfald.

Medier har en viktig roll i stärkandet av de nationella minoriteternas identitet och i arbetet med att revitalisera minoritetsspråken. Samtidigt har Sverige en långtgående press- och yttrandefrihet och har därför en mycket restriktiv syn på alla former av styrning av medier. Med detta sagt redogörs nedan för de främjande insatser som staten vidtagit på området.

Innehåll på minoritetsspråk i public service

Programverksamheten på de nationella minoritetsspråken är en central del av public service-företagen Sveriges Radios (SR), Sveriges Televisions (SVT) och Utbildningsradions (UR) uppdrag.

Under 2025 beslutade regeringen, i enlighet med den inriktning som fastställdes av riksdagen, om nya public service-uppdrag för public service-företagen (prop. 2024/25:166). De nya uppdragen gäller för perioden 2026–2033. Mot bakgrund av den pågående medieutvecklingen där allt fler tar del av radio och tv via olika internetbaserade plattformar är public service-uppdragen teknikneutrala och villkoren avseende sändningar och tillhandahållanden på de nationella minoritetsspråken har förändrats. Kraven gäller oavsett om utbudet sänds i linjära sändningar eller tillhandahålls på företagets plattformar på internet. Public service-företagen får fördela ansvaret sinsemellan för olika insatser i fråga om programverksamhet på nationella minoritetsspråk.

Public service-företagens förstapubliceringar av program på de nationella minoritetsspråken ska öka under tillståndsperioden i förhållande till 2025 års nivåer. Förstapubliceringar kan utgöras av nyproduktion, nyinköpta program eller bearbetningar av ett program på ett nytt språk. Kravet innebär att fokus läggs på nytt utbud i stället för på det samlade utbudet.

Även det samlade utbudet på finska, meänkieli, romani chib och samiska ska under perioden 2026–2033 årligen uppgå till minst samma nivå som 2025 medan det samlade programutbudet på jiddisch ska öka under uppdragsperioden jämfört med 2025 års nivåer.

En av de viktigaste faktorerna för att bedöma kvalitet i utbudet är att utbudet upplevs som relevant och angeläget för de aktuella målgrupperna. Ett nytt krav innebär därför att programutbudet ska ha relevans för de berörda grupperna. Programföretagen ska liksom tidigare ha en kontinuerlig dialog med dessa grupper.

Under den senaste tillståndsperioden för public service 2020–2025 ökade det samlade utbudet på de nationella minoritetsspråken i förhållande till 2019. Public service-företagen har också tagit fram ett gemensamt index för att mäta hur det totala utbudet av språken har utvecklats i förhållande till tillståndsvillkoren. Av index kan en viss ökning utläsas mellan åren 2019 och 2025 sett till både det samlade programutbudet och förstasändningar.

Enligt public service-företagens redovisningar sände och tillhandahöll SR, SVT och UR tillsammans under 2025 totalt 7 941 timmar på finska, varav 4 796 timmar var förstasändningar. Motsvarande siffra för meänkieli var 1 158 timmar, varav ca 410 timmar var förstasändningar. Antalet timmar på romani chib var 680, varav 207 timmar var förstasändningar. Antalet timmar på samiska var 1 648 timmar, varav 850 timmar var förstasändningar. Antalet timmar på jiddisch var 36, varav ca 21 timmar var förstasändningar.

Stöd till medier och tidskrifter på minoritetsspråk

Den 1 januari 2024 infördes ett nytt teknikneutralt mediestöd som ersatte det tidigare presstödet och mediestödet. Syftet med stödet är att stärka demokratin genom att främja allmänhetens tillgång till oberoende nyhetsförmedling av hög kvalitet.

Det nya mediestödet är behovsprövat och antalet stödformer har reducerats jämfört med tidigare press- och mediestöd. Allmänt redaktionsstöd lämnas för allmänna nyhetsmediers redaktionella verksamhet. Utökad redaktionsstöd lämnas för insatser för journalistisk bevakning av områden med svag bevakning och insatser på något eller några av de nationella minoritetsspråken.

För att underlätta för medier som riktar sig till nationella minoriteter att uppnå kraven för det nya mediestödet finns särskilda lättnader i kriterierna. Det innebär bland annat att medier som riktar sig till nationella minoriteter behöver ha minst 750 regelbundna användare (i stället för de 3 000 regelbundna användare som krävs för allmänt redaktionsstöd i bevakningsområden med minst 20 000 invånare) och publiceras eller sändas minst 10 gånger per år (i stället för 45 gånger per år).

För 2026 har Mediestödsnämnden vid Mediemyndigheten beviljat tre titlar medel för totalt fem insatser på finska och meänkieli. Det totala stödbeloppet för dessa insatser är 3 miljoner kronor.

Utöver tilldelningen av medel till public service finns inga statliga stöd för tv-produktion i Sverige.

Statens kulturråd fördelar stöd för produktion av kulturtidskrifter på de nationella minoritetsspråken eller som riktar sig till nationella minoriteter.

ARTIKEL 10

10.1 Parterna åtar sig att erkänna att den som tillhör en nationell minoritet har rätt att fritt och utan ingripande använda sitt minoritetsspråk privat och offentligt, och såväl muntligt som skriftligt.

10.2 I områden som av hävd eller i betydande antal bebos av personer som tillhör nationella minoriteter skall parterna, om dessa personer begär detta och om en sådan begäran motsvarar ett verkligt behov, sträva efter att så långt möjligt säkerställa att de förutsättningar finns som skulle göra det möjligt att använda minoritetsspråket i umgänget mellan dessa personer och förvaltningsmyndigheterna.

10.3 Parterna åtar sig att tillförsäkra varje person som tillhör en nationell minoritet rätt att ofördröjligen, på ett språk som han eller hon förstår, bli underrättad om skälen för hans eller hennes frihetsberövande och om beskaffenheten av och orsaken till anklagelser mot honom eller henne samt rätt att försvara sig på detta språk, om nödvändigt med gratis biträde av en tolk.

Rekommendation från Europarådet: Den rådgivande kommittén uppmanar myndigheterna att ändra lagen om diskriminering så att språk uttryckligen införs som diskrimineringsgrund och så att tillämpningsområdet omfattar alla åtgärder som vidtas av offentliga myndigheter.

Se information om den förstärkta lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk i Sveriges femte rapportering. Avseende rätten att använda minoritetsspråk inom rättsväsendet hänvisas till Sveriges nionde rapportering avseende språkstadgan.

Handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken

Handlingsprogrammet för bevarande och främjande av de nationella minoritetsspråken löpte fram till och med 2024. Inom ramen för handlingsprogrammet har flera uppdrag i syfte att stärka och utveckla arbetet med att främja och bevara de nationella minoritetsspråken genomförts, bland annat av Folkbildningsrådet, Statens kulturråd, Sametinget, Socialstyrelsen samt några universitet och högskolor. Regeringen bedömer att handlingsprogrammet samt de insatser som genomförts inom ramen för handlingsprogrammet har bidragit till att skapa en grundläggande infrastruktur för språkens revitalisering och bättre förutsättningar för minoritetsspråkens fortlevnad.

Språkcentrum för de nationella minoritetsspråken och språkvårdande arbete

Sedan 2009 finns språkcentrum för samiska med uppdrag att utveckla och stimulera till användning av det samiska språket och dess varieteter genom ett innovativt och framåtsyftande arbetssätt. Sedan 2022 ansvarar Isof för språkcentrum för finska, jiddisch, meänkieli och romani

chib. Regeringen beslutade i november 2025 om en ändring i instruktionen för Isof i syfte att trygga en långsiktig planering för myndighetens språkcentrum. Sametinget har redan som uppgift i myndighetens instruktion att ansvara för verksamheten vid samiska språkcentrum.

Under 2022–2024 hade Isof en tillfällig förstärkning för arbetet med språkvården för att sedan återgå till ordinarie nivå 2025. Under 2025 har Isof bland annat anordnat flera språkvårdseminarier, och språkfrämjare och språkvårdare har spridit kunskap om de nationella minoritetsspråken i medier. Isof har även ett särskilt regeringsuppdrag som syftar till att stärka arbetet med språkteknologi och språkvård för meänkieli. I uppdraget ingår bland annat att bygga upp språkmodeller för att stärka språkets digitala tillgänglighet. Uppdraget löper under tre år fram till och med 2027.

Sametinget ansvarar för språkvården för samiska. Sametinget arbetar med språkvårdande insatser genom att bland annat fördela bidrag i korttidsstudier i samiska som syftar till att ge fler möjlighet att lära sig läsa och skriva på samiska och därigenom öka språkens användning. Arbetet med samiska ortnamn bidrar till att synliggöra språken i det offentliga rummet, och Sametingets deltagande i den Internationella urfolksspråksdekaden lyfter språkens ställning i ett globalt sammanhang. Under 2022–2024 har Sametinget haft ett särskilt uppdrag för att vidta språkvårdande insatser och arbeta med språkteknologi för att stärka och utveckla det samiska språket.

Äldreomsorg på minoritetsspråk

Bestämmelserna om rätten till äldreomsorg på minoritetsspråk har sedan den 1 juli 2025 förts över från lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) till socialtjänstlagen (2025:400). Regeringen anser att regelverket blir tydligare om de nationella minoriteternas rättigheter inom äldreomsorgen regleras integrerat med andra bestämmelser om äldreomsorg (prop. 2024/25:89 s. 287–289).

Under 2022–2024 hade Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram och sprida kunskapsstöd och att genomföra kompetenshöjande insatser om de nationella minoriteternas rättigheter och de nationella minoritetsspråken. Stödet skulle riktas till anställda inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och äldreomsorgen.

Socialstyrelsen genomförde 2023 en undersökning av situationen för nationella minoriteter inom den kommunala äldreomsorgen där det framkom att det, utav de nationella minoritetsspråken, finns störst utbud av äldreomsorg på finska och då främst i de kommuner som ingår i förvaltningsområdet för finska. Av dessa kommuner svarar 85 procent att de erbjuder service och omvårdnad av personal som behärskar finska. Minst utbud finns av äldreomsorg på jiddisch och romani chib.

Initiativet Äldreomsorgslyftet syftar till att stärka kompetensen inom kommunalt finansierad vård och omsorg för äldre genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att utbilda sig på arbetstid. Medlen kan också användas till språkutbildning för personal inom äldreomsorgen. Medlen kan sedan 2024 användas för exempelvis utbildning i de nationella minoritetsspråken.

Språk som diskrimineringsgrund

I diskrimineringslagen (2008:567) finns skydd mot diskriminering på sju olika grunder. Dessa grunder motsvarar i huvudsak de som följer av olika EU-direktiv om likabehandling. Det finns i nuläget inga planer på att utreda frågan om att utöka antalet diskrimineringsgrunder. Språk är inte explicit en diskrimineringsgrund. Däremot finns skydd mot diskriminering på grund av etnisk tillhörighet i diskrimineringslagen. Enligt förarbetena till lagen (prop. 2007/08:95) ingår i grunden etnisk tillhörighet en persons nationella eller etniska ursprung, hudfärg och annat liknande förhållande. Vidare framgår att grunden innefattar bland annat nationella minoriteter såsom samer eller romer. Diskriminering som har samband med till exempel språkkrav kan omfattas av skyddet mot diskriminering på grund av etnisk tillhörighet.

ARTIKEL 11

11.1 Parterna åtar sig att erkänna att den som tillhör en nationell minoritet har rätt att använda sitt efternamn (faderns namn) och förnamn på minoritetsspråket och rätt till officiellt erkännande av dessa namn i enlighet med bestämmelserna i respektive parts rättssystem.

11.2 Parterna åtar sig att erkänna att den som tillhör en nationell minoritet har rätt att på sitt minoritetsspråk sätta upp skyltar, anslag och annan information av privat natur som kan ses av allmänheten.

11.3 I områden som av hävd och i betydande antal bebos av personer som tillhör en nationell minoritet skall parterna sträva efter att, inom ramen för sina respektive rättssystem, innefattande, där det är lämpligt, överenskommelser med andra stater, och med beaktande av sina speciella förutsättningar, vissa traditionella ortnamn, gatunamn och andra topografiska anvisningar avsedda för allmänheten även på minoritetsspråket, när det finns tillräcklig efterfrågan på sådana anvisningar.

Det finns inga hinder för att anta släkt- eller efternamn på minoritetsspråk. Se information om personnamn under motsvarande artikel i Sveriges femte rapportering.

Arbetet med ortnamn på minoritetsspråk fortsätter

Lantmäteriet arbetar med att förtäta namnbeståndet med ortnamn på minoritetsspråk i de flerspråkiga områdena allt eftersom upplysningar om saknade eller felaktiga ortnamn inkommer till myndigheten. Önskemål om kartredovisning av ortnamn på de olika minoritetsspråken inkommer med jämna mellanrum till Lantmäteriets ortnamnsfunktion. Namn kan även kanaliseras till Lantmäteriet via Sametinget.

Tabellen nedan redovisar antalet ortnamn per språk i Lantmäteriets ortnamnsregister den 30 januari 2026.

Språk	Antal ortnamn
Meänkieli	16 499
Lulesamiska	7 729
Umesamiska	3 960
Nordsamiska	3 739

Sydsamiska	3 199
Finska	240

Källa: Lantmäteriet, 2025.

Idag saknas alternativet att välja pitesamiska som språkkod när ortnamn registreras i Lantmäteriets ortnamnsregister, och av den anledningen har pitesamiska namn behövt sorterats in som lulesamiska. Språkkodslistan ska i kommande period kompletteras så att även de pitesamiska ortnamnen kan synliggöras i statistiken. Detta förutsätter dock att det finns pitesamisk kompetens hos remissinstanser, vilket saknas i dagsläget. Under perioden har Lantmäteriet tillsammans med kommunerna Kiruna, Arjeplog, Jokkmokk, Pajala och Gällivare påbörjat ett projekt med syfte att möjliggöra användning av minoritetsspråk i registret för belägenhetsadresser.

Lantmäteriet har även påbörjat ett projekt för att säkerställa att alla system och databaser som myndigheten förvaltar kan hantera diakritiska tecken på ett korrekt sätt. Detta med anledning av att bland annat Fastighetsregistret idag inte kan hantera diakritiska tecken som används i samiska, och som en följd av detta kan inte alla namn som ingår i Fastighetsregistrets olika delar lagras eller återges med korrekt stavning.

ARTIKEL 12

12.1 Parterna skall, där det är lämpligt vidta åtgärder på utbildnings- och forskningsområdet för att främja kunskapen om sina nationella minoriteters liksom om majoritetens kultur, historia, språk och religion.

12.2 I detta sammanhang skall parterna bland annat bereda lämpliga möjligheter till lärarutbildning och tillgång till läroböcker samt underlätta kontakter mellan studerande och lärare i olika befolkningsgrupper.

12.3 Parterna åtar sig att främja lika möjligheter till tillträde till utbildning på alla nivåer för personer som tillhör nationella minoriteter.

Rekommendation från Europarådet: Den rådgivande kommittén uppmanar myndigheterna att säkerställa att undervisning i enlighet med de nya läroplanerna möjliggörs med hjälp av läromedel som på ett rättvisande sätt avspeglar den etniska och språkliga mångfalden i det svenska samhället, inklusive relevant och aktuell information om nationella minoriteters situation i Sverige historiskt och i nuläget. Myndigheterna bör säkerställa att lärare i alla skolor har fått relevant utbildning inom interkulturell undervisning, så att de kan hantera mångfald i klassrummet och har tillräcklig kunskap om nationella minoriteter för att kunna undervisa om nationella minoriteters kulturer, traditioner och historia.

Ändringar i skollagen för stärkt kvalitet på läromedel

Som framkommer i Sveriges femte rapport är inte läromedel statligt kontrollerade i det svenska skolsystemet.

Propositionen Stärkt tillgång till läromedel (prop. 2023/24:21) beslutades av riksdagen i december 2023 och ändringar i skollagen (2010:800) trädde i kraft den 1 juli 2024. Ändringarna syftar till att stärka elevernas tillgång till de lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet

med utbildningens mål. Begreppen läromedel, läroböcker och andra lärverktyg definieras också i skollagen. För att läromedel ska hålla hög kvalitet, vara ändamålsenliga och anpassade för olika elever samt kvalitetssäkrade anger regeringen i propositionen att ett läromedel ska vara utgivet av en professionell utgivare, exempelvis ett förlag eller en läromedelsproducent. Statens skolverk har med utgångspunkt i skollagsändringarna fått i uppdrag av regeringen att ta fram stödmaterial för huvudmän, rektorer, lärare och förskollärare för val och användning av lärverktyg i undervisningen (U2025/01180). Myndigheten har gjort en första delpublicering av uppdragen som ska slutredovisas i januari 2028.

Undervisning i och om nationella minoriteter och nationella minoritetsspråk

Grundskolans kursplaner har nyligen reviderats. Genom revideringen koncentrerades och förstärktes undervisningen om nationella minoriteter till framför allt samhällskunskap. Avsikten med förändringen är att mer tid ska kunna läggas på området när det koncentreras till ett ämne. Totalt sett bedömer Statens skolverk att ändringarna innebär en breddning och förstärkning av området jämfört med nuvarande kursplaner. I de tidigare kursplanerna fanns skrivningar om de nationella minoriteterna fördelade på fler olika ämnen, vilket Statens skolverk menar medförde en fragmentisering av undervisningen. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 2022. Regeringen anser att ändringar i läroplanerna som mer betonat fakta och förståelse än tidigare har varit ett steg i rätt riktning, men att mer behöver göras. Regeringen tillsatte därför i december 2023 en utredning som har sett över läroplanerna och lämnade betänkandet Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19) i december 2025. Det svenska skolsystemet är i en internationell jämförelse mycket decentraliserat och det är ytterst ett ansvar för de kommunala och enskilda huvudmännen att utbilda lärare om de nya kursplanerna.

Statens skolverk har haft ett uppdrag om läromedel från 2013 och sedan dess tillhandahåller myndigheten läromedel i samtliga nationella minoritetsspråk. Myndigheten har också tagit fram stödmaterial för undervisning om de nationella minoriteterna i olika ämnen via sin webbplats. Statens skolverks material omfattar även utbildning och stöd i interkulturell förståelse och medvetenhet och visar hur man inkluderar ett interkulturellt perspektiv i undervisningen. Materialet är fritt tillgängligt. Sedan 2019 har Statens skolverk ett samlat ansvar (sektorsansvar) för frågor om de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken inom ramen för sitt verksamhetsområde vilket innefattar att verka samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till berörda parter. Statens skolverk har under flera år även haft i uppdrag att ansvara för nationell samordning av undervisningen i nationella minoritetsspråk och där ingår också frågan om tillgång till läromedel. Det är viktigt med långsiktiga insatser när det gäller läromedelsproduktion. Från och med 2026 ingår därför det tidigare uppdraget i instruktionen där det tydliggörs att sektorsansvaret innefattar att stödja en undervisning i nationella minoritetsspråk av god kvalitet och främja tillgången till läromedel. Även Isof tillhandahåller läromedel om minoritetsspråk och om minoriteterna på sin hemsida. Sameskolstyrelsen har enligt förordningen (2011:131) med instruktion för Sameskolstyrelsen i uppgift att främja utveckling och produktion av läromedel för samisk undervisning. I regleringsbrevet för 2021–2024 fick Sameskolstyrelsen förstärkta resurser att ta fram läromedel i samiska. Förstärkningen ligger därefter kvar men ingår numera i det totala förvaltningsanslaget.

Utbildningsinsatser om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken

När det gäller utbildnings- och kursplaner för högskoleutbildningar är det svenska högskolesystemet utformat så att riksdag och regering har det övergripande ansvaret för högre utbildning och forskning, men lärosätena är i hög grad autonoma. Det innebär, inom ramen för befintliga författningar, att det är lärosätena själva som bestämmer över den interna fördelningen av resurser, utbildningsutbud, utbildningens innehåll och utformning. Någon bestämmelse i författning om att utbildnings- eller kursplaner för lärarutbildningen ska innehålla information om nationella minoriteter finns alltså inte.

Fyra lärosäten har särskilda åtaganden att erbjuda utbildning i de olika minoritetsspråken. Umeå universitet ansvarar för samiska och meänkieli, Stockholms universitet för finska, Södertörns högskola för romani chib och Lunds universitet för jiddisch. Åtaganden anges i respektive lärosätes årliga regleringsbrev och innebär bland annat ett uppdrag att bedriva utvecklingsarbete och utbildning på vetenskaplig grund, däribland med sikte på lärarutbildningar.

År 2022 gav regeringen de fyra lärosätena i uppdrag att under 2022–2024 stärka och utveckla arbetet med revitalisering och bevarandet av minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska (Ku2022/00584). Uppdragets syfte var att förbättra förutsättningarna för revitalisering och bevarande av minoritetsspråken och på sikt kunna bidra till att stärka kompetensförsörjningen av minoritetsspråkkunnig personal inom offentlig sektor. Uppdraget gavs som en del av regeringens arbete för utveckling, främjande och bevarande av de nationella minoritetsspråken. Regeringen avsatte 10 miljoner kronor årligen för åren 2022–2024 för detta ändamål. Arbetet skulle främja undervisning i och på minoritetsspråket i förskolan, grundskolan, gymnasieskolan och högskolan. I arbetet skulle lärosätet ta hänsyn till de särskilda behov och förutsättningar som språket har samt föra dialog med företrädare för den nationella minoriteten. Lärosätet skulle samverka med berörda aktörer, bland annat övriga lärosäten som hade uppdrag som gällde nationella minoritetsspråk i Sverige och, när relevant, i andra länder som har erfarenhet av arbete med det aktuella språket.

Regeringen beslutade den 13 november 2025 att ge Lunds universitet i uppdrag att stärka arbetet med att främja och bevara det nationella minoritetsspråket jiddisch. För uppdraget avsattes 500 000 kronor 2025 och 1 miljon kronor 2026. Ytterligare 1 miljon kronor beräknas avsättas 2027, under förutsättning att riksdagen anvisar medel för det aktuella anslaget.

Inom ramen för regeringens strategi för romsk inkludering 2012–2032 har Statens skolverk under åren 2022–2024 haft i uppdrag att ta fram och tillgängliggöra en utbildning för brobyggare med romsk språk- och kulturkompetens verksamma i skolan. Den senare utbildningen omfattade även förskola. Utbildningarna har syftat till att bidra till romsk inkludering i enlighet med regeringens strategi där brobyggarna ska fungera som en länk mellan enskilda barn i förskolan eller elever i skolan och hemmet. Uppdraget slutredovisades i mars 2025.

Information till enskilda personer om utbildningar i nationella minoritetsspråk

Genom en ändring i förordningen (2012:811) med instruktion för Universitets- och högskolerådet (UHR) ska myndigheten från och med den 1 september 2022 främja de nationella minoriteternas rättigheter och de nationella minoritetsspråken inom högre utbildning.

UHR:s rapport Högskolestudier ur ett nationellt minoritetsperspektiv (2023) pekar på att många studenter upplever färre problem kopplade till minoritetstillhörighet än de gjort tidigare i utbildningskedjan. Det finns dock fortfarande problem med majoritetssamhällets okunskap och fördomar. UHR ger i rapporten förslag till lärosätena för att minska okunskap, rasism och diskriminering gällande de nationella minoriteterna. Resultaten har presenterats i flera sammanhang, bland annat för Sveriges nationella minoritetsorganisationer och för lärosäten. UHR publicerar även aktuell statistik om högskoleutbildningar i de nationella minoriteternas språk och kulturer, samverkar med andra myndigheter med uppdrag inom området samt deltar i samråd.

ARTIKEL 13

13.1 Parterna skall inom ramen för sina utbildningssystem tillerkänna dem som tillhör en nationell minoritet rätt att inrätta och driva sina egna enskilda utbildningsinstitutioner.

13.2 Utövandet av denna rätt skall inte medföra något ekonomiskt åtagande för parterna.

Rekommendation från Europarådet: Den rådgivande kommittén upprepar sin uppmaning till myndigheter på alla nivåer att tillhandahålla allt nödvändigt stöd till fristående skolor som tar emot barn som tillhör nationella minoriteter. Samtidigt bör myndigheterna säkerställa att tillgången till tvåspråkig utbildning inte är beroende enbart av fristående skolor, utan de bör överväga att tillhandahålla tvåspråkig utbildning vid kommunala skolor i förvaltningsområden där detta efterfrågas.

Ingen förändring av bestämmelserna om fristående skolor har skett sedan tidigare redovisning. Det innebär att både enskilda fysiska och juridiska personer har möjlighet att ansöka om att bli godkända som huvudmän för en fristående förskola, skola eller fritidshem i Sverige. Statens skolinspektion beslutar om godkännande av enskilda som huvudmän för fristående skolor, medan kommuner beslutar i ärenden om fristående förskolor. Alla enskilda fysiska eller juridiska personer som blir godkända som huvudmän för verksamhet enligt skollagen har rätt till kommunala bidrag för att finansiera sin verksamhet, oberoende av vilken inriktning verksamheten har.

I Sverige finns en högstadieskola som anordnar särskild utbildning med judiska studier. För att fler skolor ska ges möjlighet att anordna utbildningen har ett stimulansbidrag införts från och med april 2026. Stimulansbidraget ska kompensera huvudmän för de specifika merkostnader som de har i samband med att de anordnar judiska studier i årskurs 7–9 enligt förordningen (2011:398) om särskild utbildning med judiska studier i grundskolan.

Tvåspråkig undervisning

I 9 kap. 12 § skolförordningen (2011:185) framgår att för elever som har annat dagligt umgängesspråk än svenska med en eller båda vårdnadshavarna får delar av undervisningen i

årskurs 1–6 anordnas på detta språk. För finska gäller detta även årskurs 7–9. Regeringen ser tvåspråkig undervisning som en viktig del av språkrevitalisering och därför har regeringen beslutat att förlänga förordningen (2020:824) om försöksverksamhet med tvåspråkig undervisning i grundskolan till den 1 juli 2027. Försöksverksamheten gäller årskurserna 7–9. Det finns fem sverigefinska fristående skolor i Sverige med tillstånd från Skolinspektionen att bedriva tvåspråkig undervisning. Det finns fem sameskolor i Sverige som erbjuder undervisning från förskoleklass till årskurs 6 enligt läroplanen för sameskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Sameskolorna har målet att eleverna ska vara funktionellt tvåspråkiga i samiska och svenska. Utöver sameskola bedriver Sameskolstyrelsen integrerad samisk undervisning som anordnas i grundskolor och innebär att elever kan få undervisning med samiska inslag utöver modersmålsundervisningen (10 kap. 7 a § skollagen).

ARTIKEL 14

14.1 Parterna åtar sig att erkänna att den som tillhör en nationell minoritet har rätt att lära sig sitt minoritetsspråk.

14.2 I områden som av hävd eller i betydande antal bebos av personer som tillhör nationella minoriteter skall parterna, om det finns tillräcklig efterfrågan, sträva efter att så långt möjligt och inom ramen för sina respektive utbildningssystem säkerställa att den som tillhör dessa minoriteter har tillfredsställande möjligheter till undervisning i minoritetsspråket eller till undervisning på detta språk.

14.3 Punkt 2 i denna artikel skall genomföras utan att göra intrång på inläringen av det officiella språket eller undervisningen på detta språk.

Rekommendation från Europarådet: Den rådgivande kommittén uppmanar myndigheterna att öka antalet undervisningstimmar i minoritetsspråk, tillhandahålla ytterligare ekonomiskt stöd för rekrytering och utbildning av lärare som talar minoritetsspråk och se till att yrket lärare i minoritetsspråk blir mer hållbart och attraktivt som karriärval. Myndigheterna bör även överväga att låta modersmålsundervisningen i grundskolan ingå i det ordinarie schemat i stället för att – som alltför ofta är fallet – förläggas utanför detta.

Rätt till modersmålsundervisning

Statens skolverk har sedan 2022 haft i uppdrag att ansvara för nationell samordning av undervisningen i nationella minoritetsspråk. För att få långsiktiga förutsättningar för insatserna, har, som tidigare nämnts, regeringen beslutat att ändra förordningen (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk från och med 2026. Där tydliggörs att sektorsansvaret för frågor om de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken ska innefatta att stödja en undervisning i nationella minoritetsspråk av god kvalitet och främja tillgången till läromedel.

Barn i förskolan har sedan den 1 januari 2019 rätt att utveckla sitt modersmål, vilket kan vara ett nationellt minoritetsspråk enligt 8 kap. 10 § skollagen. Från 2019 har lagstiftningen skärpts på så sätt att en större del av verksamheten inom förskolan ska kunna ges på minoritetsspråk i förvaltningsområdena. Enligt 8 kap. 12 b § skollagen ska en hemkommun som ingår i ett förvaltningsområde enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk erbjuda barn, vars vårdnadshavare begär det, plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs

på finska, meänkieli respektive samiska. Vårdnadshavare som ansöker om förskoleplats för sitt barn ska tillfrågas om de önskar plats i sådan förskola.

Elever, som tillhör någon av de nationella minoriteterna, har rätt till modersmålsundervisning även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, både i grundskolan och motsvarande skolformer samt i gymnasieskolan och i anpassade gymnasieskolan. Kravet på att en gymnasieelev ska ha goda kunskaper i språket har tagits bort med tillämpning för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. I gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan kan eleven även läsa sitt nationella minoritetsspråk inom ramen för modersmål eller som modernt språk.

Studierna kan påbörjas på en nivå som utgår från elevens förkunskaper. Huvudmannen är skyldig att anordna modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken även om endast en elev i huvudmannens skolor ansöker om undervisning i språket. Kravet på att det måste finnas en lämplig lärare gäller dock även för de nationella minoritetsspråken. Den begränsning som gäller att en elev bara kan få modersmålsundervisning i högst sju läsår om eleven får undervisningen utanför den garanterade undervisningstiden, är inte tillämplig för undervisningen i nationella minoritetsspråk. En romsk elev som kommer från utlandet kan även få modersmålsundervisning i två språk om det finns särskilda skäl.

Som framgår ovan kan elever i gymnasieskolan läsa ett nationellt minoritetsspråk inom ramen för modersmål respektive moderna språk. Det finns utrymme avsatt för detta inom ramen för programstrukturen för ett antal nationella program och utrymme för alla elever, både på högskoleförberedande program och yrkesprogram inom individuellt val respektive som utökat program.

I grundskolan finns det ingen specificerad timplan för modersmålsundervisning. Eleverna kan dock välja att studera sitt nationella minoritetsspråk inom ramen för språkvalet för att på så vis säkerställa att undervisning i minoritetsspråk sker inom timplanen för det obligatoriska skolväsendet. Det totala antalet timmar för ett språkval är 320 timmar. Eleverna kan också läsa sitt nationella minoritetsspråk utanför den garanterade undervisningstiden.

Den 1 juli 2024 utökades kursplanen i samiska med ett nytt spår om samiska som andraspråk för nybörjare. Vid modersmålsundervisning i samiska i övriga obligatoriska skolformer används den kursplan och de betygskriterier som gäller för ämnet samiska i sameskolan.

Tabellen nedan visar antalet elever i grundskolan, årskurs 1–9, som deltar i undervisning i modersmål för minoritetsspråk läsåret 2023/24 i Sverige. Tabellen visar bland annat att ett antal elever inte deltar i undervisningen trots att de skulle kunna välja att delta.

Tabell 1. Elever i grundskolan berättigade till och deltagande i undervisning i modersmål i minoritetsspråk läsåret 2023/24

Modersmål	Deltar	Berättigade	Andel (%)
Finska	4 561	8 278	55%
Jiddisch	18	26	69%
Meänkieli	156	569	27%
Romani chib	539	2 323	23%
Samiska	395	763	52%

Totalt	5 669	11 959	47%
---------------	--------------	---------------	------------

Källa: Statens skolverk, Nationella minoritetsspråk Läsåret 2023/24.

Tabell 2 visar antal elever som angivna år avslutat sina studier i gymnasieskolan med betyg i nationella minoritetsspråk.

Tabell 2. Antal elever som gick ut gymnasieskolan med betyg i modersmål i minoritetsspråk

	2015/16	2019/20	2021/22	2022/23
Finska	47	72	58	62
Jiddisch	..	..	..	..
Meänkieli	..	..	..	..
Romani chib	..	..	..	..
Samiska	..	9	8	10
Totalt	47	81	66	72

Källa: Statens skolverk, Nationella minoritetsspråk Läsåret 2023/24.

Fjärrundervisning

Fjärrundervisning har ökat möjligheterna för att huvudmän ska kunna anordna undervisning i nationella minoritetsspråk även om skolenheten eller huvudmannen inte har någon lämplig lärare. Fjärrundervisning får anordnas i ämnena modersmål (nationella minoritetsspråk), samiska i sameskolan, moderna språk, teckenspråk och för att ge elever studiehandledning på modersmålet samt för integrerad samisk undervisning i grundskolan. Fjärrundervisning får även användas för studiehandledning på minoritetsspråk. Regeringen har beslutat att från den 1 juli 2025 införa ett statsbidrag för fjärrundervisning i nationella minoritetsspråk. Syftet med bidraget är att fler elever ska kunna få tillgång till fjärrundervisning i något av de nationella minoritetsspråken.

Statens skolverks uppdrag om nationell samordning av undervisningen i nationella minoritetsspråk har innefattat att myndigheten har gett ersättning för merkostnader för fjärrundervisning i språken och ansvarat för hur fjärrundervisning i nationella minoritetsspråk kan göras tillgänglig för huvudmän. Statens skolverks slutredovisning visar att antalet huvudmän som har ansökt om statsbidrag för fjärrundervisning och antalet elever som huvudmän sökt bidrag för har ökat (U2025/02437). Statens skolverk har inom ramen för uppdraget även köpt uppdragsutbildningar hos lärosäten för att bland annat öka andelen behöriga lärare i nationella minoritetsspråk och för att öka kompetensen i ett nationellt minoritetsspråk för personal i förskolan.

Förstärkning av undervisning i samiska

För att stärka den samiska undervisningen har regeringen under ett antal år ökat Sameskolstyrelsens förvaltningsanslag för att 2026 uppgå till 68 miljoner kronor. Bland annat har förstärkningar getts under rapporteringsperioden i syfte att öka Sameskolstyrelsens arbete med integrerad undervisning och att förstärka läromedelsproduktionen på samiska. Regeringen gav under 2022 Sameskolstyrelsen i uppdrag att utveckla och dokumentera de samiska förskolornas arbete med de samiska språken och den samiska kulturen inom omsorg, utveckling och lärande.

Uppdraget har resulterat i riktlinjer för hur man ytterligare kan inkludera ett samiskt perspektiv inom förskolan.

Regeringen har under våren 2025 tydliggjort vilka behörighetskrav som gäller för undervisning i ämnet samiska i sameskolan i förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare. Behörighetskraven syftar till att ge bättre förutsättningar för en undervisning av god kvalitet.

Från 2019 har Statens skolverk haft i uppdrag att öka andelen behöriga lärare i samiska genom uppdragsutbildningar. Från och med 2025 ändrades uppdraget till att även omfatta att stärka kunskaperna i samiska för förskollärare.

Lärförsörjning

Ett stort hinder för huvudmännen när de ska anordna undervisning i nationella minoritetsspråk, både ordinarie undervisning och fjärrundervisning, är att lärarbristen i Sverige är stor. De lärare som är behöriga att undervisa i nationella minoritetsspråk arbetar i liten utsträckning heltid. Tabell 3 belyser tillgången på lärare i minoritetsspråk och omfattningen av deras anställningar i grundskola läsåret 2023/24.

Tabell 3. Lärare i modersmål i minoritetsspråk läsåret 2023/24 i grundskolan och gymnasieskolan

Språk	Antal lärare	Pedagogisk högskoleexamen (%)	Tillsvidare anställning andel (%)	Genomsnittlig tjänstgöringsgrad andel (%)	Antal omräknat till heltidstjänster
Finska	207	59%	69%	60%	124
Jiddisch	5	..	..	11%	1
Meänkieli	11	64%	82%	57%	6
Romani chib	30	7%	73%	44%	13
Samiska	34	44%	53%	40%	13
Totalt	282	51%	67%	56%	157

Källa: Statens skolverk, Nationella minoritetsspråk Läsåret 2023/24.

I promemorian Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan (U2021/00301), föreslog regeringen bland annat att grundlärarutbildningen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3 eller med inriktning mot arbete i årskurs 4–6 skulle kunna omfatta modersmål, vilket även inkluderar nationella minoritetsspråk.

Vidare föreslogs att utökad behörighet att undervisa i ämnet modersmål, inklusive nationella minoritetsspråk skulle införas för den som har en grundlärar- eller ämneslärarexamen och kompletterat med ytterligare ämnesstudier om minst 30 högskolepoäng eller motsvarande i modersmål eller språkdidaktik med inriktning mot undervisning i ämnet modersmål vilket inkluderar nationella minoritetsspråk. Reformen trädde i kraft 1 juli 2022. Samtliga förslag har implementerats och förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare har uppdaterats i enlighet med dessa förslag.

Regeringen beslutade att förlänga lärarlyftet i februari 2020 till och med 2025 samt att utvidga det till att omfatta fler lärare, stadier och ämnen. Under 2021 anordnas kurser i finska för modersmåls lärare, omfattande 60 högskolepoäng, vilket motsvarar ett års heltidsstudier vid Stockholms universitet.

Se information om fyra lärosätens särskilda åtaganden under artikel 12.

ARTIKEL 15

Parterna skall skapa nödvändiga förutsättningar för att den som tillhör nationella minoriteter effektivt skall kunna delta i det kulturella, sociala och ekonomiska livet samt i offentliga angelägenheter, särskilt sådana som berör dem.

Rekommendation från Europarådet: Den rådgivande kommittén upprepar sin uppmaning till myndigheterna att ytterligare stärka tillsynsmekanismerna för lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk och att överväga åtgärder som kan garantera efterlevnaden av lagen och skärpa kommuners och statliga myndigheters ansvar för fullgörandet av sina skyldigheter, i synnerhet genom att föreskriva åtgärder vid överträdelser. Myndigheterna bör ge ytterligare vägledning till kommuner och statliga organ om tillämpningen av denna lag i fall där bristerna beror på att kommunerna och organen har fått alltför stort utrymme för egna bedömningar.

I rapporten Minoritetspolitikens utveckling år 2024 av Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget framgår att utvecklingen gått tydligt framåt när det gäller hur många kommuner och regioner som har mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet. Lagkravets tydlighet och möjlighet till obligatorisk uppföljning bidrar till att kommuner och regioner i högre grad lever upp till sina lagstadgade skyldigheter. Rapporten visar också att förvaltningsmyndigheter i högre grad utbildar sin personal i minoritetslagstiftningen. Skillnaderna är dock fortsatt mycket stora mellan kommuner och regioner i förvaltningsområde och övriga.

Se information om lagen om konsultation i frågor som rör det samiska folket under artikel 5.

ARTIKEL 16

Parterna skall avhålla sig från åtgärder som ändrar befolkningsproportionerna i områden som bebos av personer som tillhör nationella minoriteter och syftar till att inskränka de rättigheter och friheter som följer av principerna i denna ramkonvention.

Utvecklingen i Sverige föranleder ingen ytterligare redovisning under denna artikel.

ARTIKEL 17

17.1 Parterna åtar sig att inte göra intrång på rätten för personer som tillhör nationella minoriteter att upprätta och upprätthålla fria och fredliga kontakter över gränserna med personer som lagligen vistas i andra stater, särskilt med sådana personer med vilka de delar en etnisk, kulturell, språklig eller religiös identitet eller ett gemensamt kulturarv.

17.2 Parterna åtar sig att inte göra intrång på rätten för personer som tillhör nationella minoriteter att delta i verksamheter i frivilligorganisationer på det nationella och internationella planet.

Utvecklingen i Sverige föranleder ingen ytterligare redovisning under denna artikel.

Se artikel 18 för information om Sveriges gränsöverskridande arbete inom minoritetspolitiken.

ARTIKEL 18

18.1 Parterna skall sträva efter att där så är nödvändigt ingå bilaterala och multilaterala avtal med andra stater, särskilt med grannstater, i syfte att säkerställa skydd för personer som tillhör berörda nationella minoriteter.

18.2 Parterna skall i tillämpliga fall vidta åtgärder för att främja samarbete över gränserna.

Rekommendation från Europarådet: Den rådgivande kommittén uppmanar myndigheterna att se till att remissförfarandena för samiska patienter som söker psykiatrisk specialistvård vid det Norgebaserade Samiskt nationellt kompetenscenter för psykiatrisk hälsovård och missbruk (SANKS) görs mer enhetliga och blir lättare att använda för patienterna.

Rekommendation från Europarådet: Den rådgivande kommittén uppmanar myndigheterna att fortsätta söka samsyn kring ratificering av ILO-konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder för att säkerställa samernas rättigheter som urfolk.

Romsk inkludering

För romsk inkludering finns väl utvecklade nätverk på europeisk nivå. Ansvaret som National Roma Contact Point (NRCP) låg tidigare på Regeringskansliet, men flyttades den 1 januari 2026 till MUCF. Regeringskansliet deltar fortsatt i Europarådets expertgrupp ADI-ROM.

Nordiskt samarbete

Nordisk samekonvention är en konvention vars syfte är att stärka det samiska folkets rättigheter så att samerna kan bevara och utveckla sin kultur, sina språk och sitt samhällsliv med minsta möjliga hinder av landgränserna mellan Sverige, Norge och Finland. I förhandlingarna om konventionen som inleddes 2010 har de tre regeringarna och Sametinget i respektive land deltagit. Ordförandena för de sex delegationerna paraferade konventionstexten i januari 2017. Efter detta uppstod meningsskiljaktigheter om texten, vilket ledde till att processen för att underteckna konventionen stoppades. Under 2022 och 2023 tog den svenska regeringen en aktiv roll i att försöka överbrygga meningsskiljaktigheterna. Försöken misslyckades dock och sedan 2023 har processen med att underteckna konventionen avstannat.

I maj 2024 undertecknades en ny deklaration om nordisk språkpolitik i Nordiska ministerrådet. Målet för deklarationen är att lägga grunden för en övergripande, samlad, långsiktig och effektiv språkpolitik. Målsättningarna i deklarationen kommer att följas upp genom arbetsprogram i Nordiska ministerrådet som förnyas regelbundet.

Under 2019–2022 har Isosf samordnat projektet Små språk i Norden som finansierats av Nordiska ministerrådet. Projektet har uppmärksammat och spridit kunskap om situationen för de

små språken i Norden och hur språken kan revitaliseras. Insatsen har utvecklat det nordiska språksamarbetet och bidragit till att stärka de små språken i Norden.

Sámi Giellagáldu är det samnordiska språkorgan som har till uppgift att bedriva språkvård och normering för de samiska språken. Organet är bildat av sametingen i Sverige, Norge och Finland. Under 2022–2024 tillfördes medel till Sametingets arbete i Sámi Giellagáldu.

Även flera myndigheter och flera nationella minoritetsorganisationer har internationella samarbeten inom sina respektive verksamhetsområden.

Se information om Nordiskt ämbetsmännaorgan för samiska frågor (NÄS) under samma artikel i Sveriges femte rapportering.

SANKS

Kunskapsnätverket för samisk hälsa, som är ett samarbete mellan de fem nordligaste regionerna i Sverige, arbetar sedan år 2017 för att främja god hälsa och en vård på lika villkor för urfolket samerna. Nätverket har en pågående dialog med SANKS i syfte att förenkla och förbättra arbetet med remittering av patienter. Det handlar både om att möjliggöra att tydliggöra och göra det enkelt för de som remitterar (primärvården och psykiatri) och om att tillgodose SANKS behov av relevant information om vårdtagarna. Kunskapsnätverket för samisk hälsa har tagit fram ett förslag till förbättrad rutin för remittering och inväntar återkoppling från SANKS på förslaget. Kunskapsnätverket för samisk hälsa informerar också kontinuerligt regionerna om att SANKS finns och om möjligheten att remittera patienter dit. Information om SANKS finns på regionernas intranät samt på vårdtjänsten 1177. Information riktad till patienter finns tillgänglig på 1177 samt ute på vårdenheter.

ILO 169

ILO:s konvention nr. 169 är bred och spänner över många områden. En förutsättning för att ratificera konventionen är riksdagens godkännande. Inför riksdagens ställningstagande måste samtliga frågor kring de rättsliga konsekvenserna av en anslutning till konventionen vara utredda. Det finns i nuläget ingen fastställd tidsplan för arbetet.